Oddělení ochrany přírody
Odbor ochrany přírody, lesa a CITES
Česká inspekce životního prostředí
Na Břehu 267/1a
190 00 Praha 9

Věc: Devastace části CHKO Pálava

Dobrý den,

Dovolujeme si upozornit na dlouhodobou devastaci Milovického lesa v chráněné krajinné oblasti Pálava. Už na přelomu tisíciletí z Milovického lesa vymizeli motýli okáč jílkový a hnědásek osikový. Aktuálně vymírá jasoň dymnivkový – kriticky ohrožený druh dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. Jeho populace v oboře Bulhary byla donedávna největší v České republice, v minulé dekádě dosahovala její početnost kolem 4 000 jedinců ročně (intenzivní výzkum populace metodou zpětných odchytů, publikace Vlašánek et al. 2009). V oboře měl jasoň řadu kolonií a motýli byli běžně k zastižení na celém území obory i v jejím okolí. V posledních letech jasoň z obory prakticky zmizel, v r. 2017 byl při cíleném, velmi intenzivním hledání v rámci celého komplexu Milovického lesa nalezen jen na dvou mikrolokalitách. V r. 2019 vedl důkladný průzkum k nálezu už jen jediné malé kolonie s desítkami, maximálně dvěma stovkami jedinců (viz mapka). Početnost jasoně se tak propadla zhruba na jednu dvacetinu počtů před 10-15 lety. V nejbližších letech je pravděpodobné úplné vymření jasoně dymnivkového v Milovickém lese.

Spolu s jasoněm z Milovického lesa zároveň prakticky zmizeli i ostatní motýli. Donedávna přitom šlo o jednu z nejbohatších lokalit lesních a lesostepních denních motýlů v České republice, dnes je tu běžně k zastižení jen několik druhů běžné zemědělské krajiny.

Příčina tohoto stavu je zjevná i laickému návštěvníkovi obory a zcela zjevně souvisí s hospodařením v dané lokalitě. Drastický úbytek jasoňů i dalších motýlů je prostým odrazem stavu vegetace na území obory. Kvůli těžbám dřeva a obnově porostů zde byly vytvořeny tzv. obnovní bloky, tedy rozsáhlé oplocené a zvěři nepřístupné plochy. Stavy zvěře na jednotku plochy ve zbytku obory proto drasticky narostly, což se projevuje totální devastací bylinného patra. Lokalita, která byla známa svou mimořádně cennou hájovou a xerofilní květenou je totálně spasená, přežívají tu hlavně nitrofilní, jedovaté druhy, jimž se zvěř vyhýbá. Plochy přístupné zvěři jsou zvěří zcela spaseny a zdevastovány. Přezvěření je patrné i smyslově, části obory páchnou močí a trusem zvěře. Jasoň dymnivkový často osidluje paseky a měl by proto z těžeb v Milovickém lese profitovat. V tom mu brání praktikované lesní hospodaření, zejména způsob obnovy a příprava pasek před zalesněním. Na paseky jsou plošně aplikovány herbicidy nebo jsou frézovány. Na problém přípravy půdy na pasekách ve vztahu k jasoňovi přímo v Milovickém lese je zde hospodařící lesní závod Židlochovice opakovaně, minimálně patnáct let upozorňován na různých setkáních, v odborném tisku (např. Lesnická práce 8/2007), i v nejrůznějších materiálech (např. Plán péče o CHKO Pálava na období 2016-2025; Souhrn doporučených opatření pro EVL Milovický les).Jak plyne z rozhodnutí ČIŽP vydané v minulosti pro EVL Soutok - Podluží a EVL Niva Dyje, frézování pařezů představuje také zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněného druhu, konkrétně roháče obecného – ohroženého druhu dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., který je zároveň předmětem ochrany EVL Milovický les. A zatímco v EVL Soutok - Podluží a EVL Niva Dyje, spadajících pod stejného lesního správce (LZ Židlochovice) je otázka frézování pařezů legislativně ošetřena, v EVL Milovický les tomu tak patrně není. Jde tedy o zásah do přirozeného vývoje zvláště

chráněného druhu, který podléhá povolení Správy CHKO Pálava. V posledních letech ale zřejmě probíhal zcela bez jejího vědomí a tedy bez povolení. Použití půdních fréz přímo likviduje živné rostliny jasoně dymnivkového (dymnivky rodu *Corydalis*) i celou řadu dalších zvláště chráněných druhů rostlin, které v Milovickém lese rostou. Likvidace pařezů znamená také likvidaci míst vývoje roháče obecného, který je předmětem ochrany EVL Milovický les. Zároveň frézování urychluje rozklad organické hmoty a přispívá k rozvoji nitrofilní pasekové vegetace a ústupu původních druhů lesního porostu. Tedy mění vegetaci na zasažené ploše dlouhodobě až trvale V zásadě stejný efekt má na vegetaci plošné použití herbicidů, k němuž v Milovickém lese také dochází.K těžbě porostů dochází v současnosti koncentrovaně na několika málo místech v oboře v tzv. obnovních blocích. Mimo obnovní bloky jsou porosty udržovány v takovém zápoji, že nejde o biotop vhodný pro existenci tohoto druhu. V důsledku změny hospodaření (převod z lesa středního na les vysoký) se tak postupně zcela změnil rostlinný pokryv a vhodné biotopy zmizely. Objevují se jen krátce při těžbách (holiny), aby po několika málo letech opět zarostly. Jasoň je však při migraci omezen okolním hustým lesem a jednotlivé metapopulace spolu přestaly komunikovat. Současný způsob lesního hospodaření tak poškozuje tento zvláště chráněný druh.

Je těžké uvěřit, že na území 2. zóny chráněné krajinné oblasti a evropsky významné lokality může dlouhodobě procházet podobné likvidační hospodaření. Výsledkem je, mimo jiné, likvidace naší nejbohatší populace jasoně dymnivkového, likvidace biotopu roháče obecného, předmětu ochrany EVL Milovický les a celková devastace mimořádně cenného území významné části chráněné krajinné oblasti Pálava.

Úbytek jasoně a celková devastace území jsou zjevným důsledkem:
1) přezvěření obory – zjevné je nepřizpůsobení stavů chované zvěře úživnosti obory a změně rozlohy ploch přístupných zvěři po vytvoření obnovních bloků),
2) přímé likvidace biotopu jasoně, roháče, ZCHD rostlin frézováním, které navíc zřejmě probíhá bez povolení orgánu ochrany přírody.
3) plošné aplikace herbicidů na pasekách (přestože existují alternativní způsoby likvidace buřeně a ty by měly být v ZCHÚ/EVL využívány přednostně)
4) změnami způsobu hospodaření souvisejícími se změnou tvaru lesa a následnou časoprostorovou úpravou lesa (těžby pouze lokálně v obnovních blocích)

Dle našeho názoru jsou uvedené zásahy (způsob hospodaření) v rozporu se základní ochranou chráněných krajinných oblastí dle ust. § 26 zákona o ochraně přírody, především odst. 3 - na území druhé zóny CHKO je zakázáno používat biocidy, hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie (celoplošnou přípravou půdy a frézováním pařezů dochází k podstatným změnám v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů, neboť vedou k úbytku až zániku nejen výše uvedených zvláště chráněných druhů živočichů, ale i dalších druhů rostlin a živočichů – přirozených složek ekosystému) a zavádění intenzivních chovů zvěře.

Dále jsou uvedené zásahy v rozporu se základní ochranou zvláště chráněných druhů živočichů (minimálně kriticky ohroženého jasoně dymnivkového a ohroženého roháče obecného) stanovených v ust. § 50 odst. 1 a 2, kdy je jednak zakázáno škodlivě zasahovat do jejich přirozeného vývoje, tak je zároveň i zakázáno poškozovat jejich biotop (o přímém usmrcování nemluvě).

Žádáme Vás o prošetření hospodaření LZ Židlochovice na předmětné lokalitě a o urychlené přijetí takových opatření, která zamezí dalšímu poškozování této cenné lokality a zajistí, že se

jasoň dymnivkový bude v EVL Milovický les vyskytovat v hustotě, která umožní jeho přežití do budoucna.

Dále Vás žádáme, abyste nás o šetření i vyvozených závěrech informovali a zároveň nabízíme spolupráci a pomoc při místních šetřeních a dalším konání ČIŽP v této věci.

Citace:

Vlašánek P., Hauck D., Konvička M. (2009) Adult sex ratio in the Parnassius mnemosyne butterfly: effects of survival, migration and weather. Israel Journal of Ecology and Evolution 55: 233-253.
Čížek L., Roleček J., Danihelka J. (2007) Vliv plošné přípravy půdy na biodiverzitu. Lesnická práce 86, 08/07.

Přílohy:

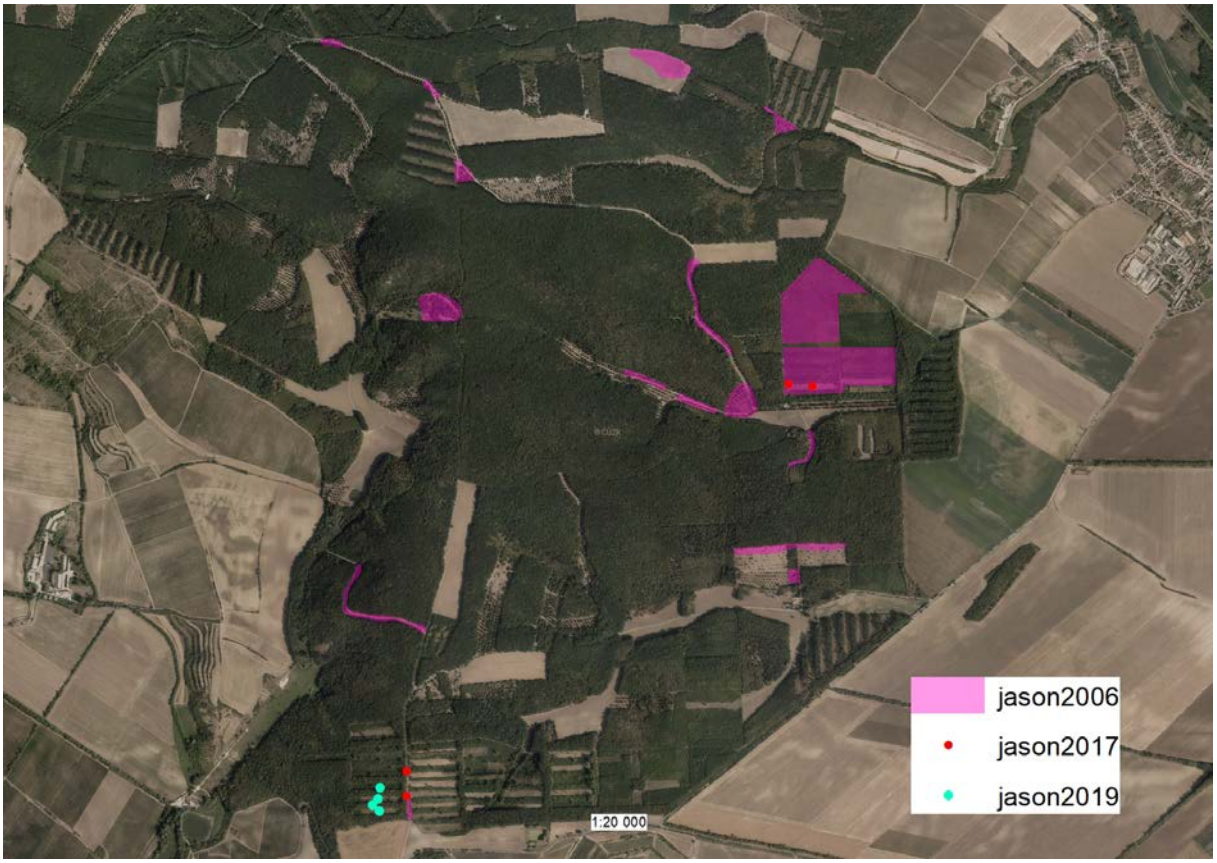

Obr. 1 Mapka výskytu jasoně dymnivkového v Milovickém lese v roce 2006 (růžová), 2017 (červená) a 2019 (modrá). Před deseti lety tu jasoň patřil k nejběžnějším motýlům. Dnes žije na posledních několika pasekách a brzy nejspíš zmizí úplně, pokud pro něj nebudou vytvořenyy vhodné biotopy.

Obr. 2 Devastační postupy – frézování a/nebo aplikace herbicidů - při přípravě pasek před zalesněním v Milovickém lese jsou zjevné i z leteckých snímků. Všude zeleno, jen většina pasek je žlutá. Zde devastace vegetace v daném roce postihla osm z deseti sečí v porostu přiléhajícím k PP Na cvičišti v r. 2015 (souřadnice 48.8231533N, 16.6782083E). Zdroj: www.mapy.cz

Obr. 3 Stav poslední plochy osídlené jasoněm dymnivkovým v komplexu Milovického lesa (48.8000756N, 16.6983847E) dne 11. 5. 2019, tedy v době letu motýla. Vegetace nevykazuje nejmenší známky nedostatku vody.

Obr. 4 Paseka po přípravě půdy, zřejmě celoplošné. Foto z 26.4.2019. Příprava půdy proběhla zřejmě bez patřičných výjimek (souřadnice 48.8013053N, 16.7018394E).

Obr. 5 Totálně spaseno, aneb stav vegetace v 2. zóně CHKO Pálava, obora Bulhary (48.8106239N, 16.7204714E), Foto z 26.4.2019

Obr. 6 Stav vegetace v 2. zóně CHKO Pálava, obora Bulhary (48.8188756N, 16.7217803E), Foto z 26.4.2019

Obr. 7 Stav jedné z pasek z leteckého snímku na obr. 2 dne 15. února 2019 (souřadnice 48.8231533N, 16.6782083E). Pohled od PP Na cvičišti do obory Bulhary. Je zřejmé, že i zde proběhla příprava půdy.

Obr. 8 Stav jiné paseky z leteckého snímku na obr. 2 dne 15. února 2019 (souřadnice 48.8231533N, 16.6782083E). Pohled od PP Na cvičišti do obory Bulhary. Je zřejmé, že i zde proběhla příprava půdy.

Obr. 9 Stav lesního podrostu v 2. zóně CHKO Pálava, obora Bulhary (48.8188756N, 16.7217803E), absence podrostu ukazuje na drastický tlak zvěře. Foto z 26.4.2019

Obr. 10 Stav vegetace ve 2. zóně CHKO Pálava, obora Bulhary (48.8188756N, 16.7217803E), Foto z 26.4.2019

Obr. 11 Kontrast mezi vegetací na plochách s přístupem zvěře a mimo dosah zvěře jasně ukazuje, že tlak zvěře na vegetaci je obrovský. Obora Bulhary (48.8384681N, 16.7080153E), 18.5.2019